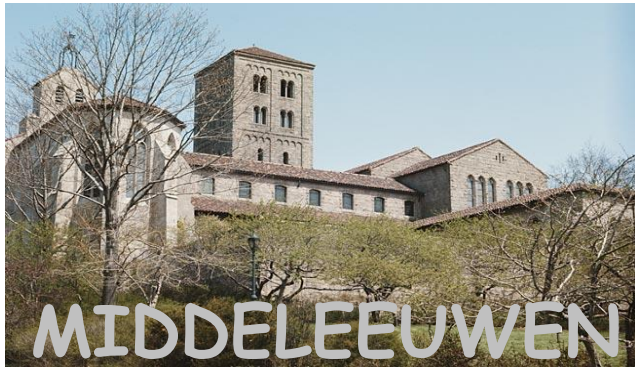

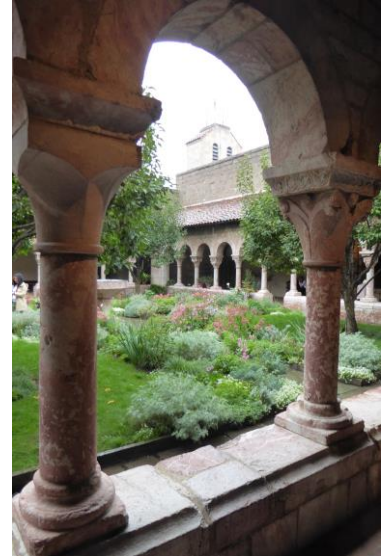
Telkens als ik in Amerika ben valt het mij weer op hoeveel rijke verzamelaars hun collectie hebben nagelaten aan musea. En dat niet alleen: zij voorzagen ook in de fondsen voor de huisvesting, bewaking en onderhoud. Een bijzonder voorbeeld is het museumcomplex 'The Cloisters' in New York waar de Middeleeuwse collectie van het Metropolitan Museum is ondergebracht.

MIDDELEEUWEN IN NEW YORK

Johan Soetens

Fort Tryon Park, de versterkte hoogte in het verre noorden van Manhattan, werd door de oorspronkelijke Indiaanse bewoners aangeduid met *Chquaesgeck*, wat we niet zullen proberen uit te spreken, en door de Hollandse settlers *Lange Bergh* genoemd. In de Amerikaanse Vrijheidsoorlog was het een artilleriepositie die door de Britten veroverd werd. William Tryon, de laatste Britse gouverneur van New York zou uiteindelijk zijn naam geven aan het park van 16.000 m² dat hier ontstond vanaf 1917 toen de philanthroop John D. Rockefeller jr. grote delen land opkocht. In 1935 doneerde hij de grond aan de stad New York. Hij kocht tevens de uitgebreide collectie middeleeuwse kunst aan van de beeldhouwer George Grey Barnard en voegde die samen met zijn eigen verzameling die onder meer de thans wereldberoemde Unicorn Tapestries omvatte. Het is in onze ogen onvoorstelbaar dat hij die uit Frankrijk had gered, waar ze ooit over bomen werden gedrapeerd om die te beschermen tegen vorst.

De gebouwen waar dat alles nu in is ondergebracht werden tussen 1935 en 1938 samengesteld uit middeleeuwse en Gotische fragmenten van in verval geraakte kerken en kloosters in Spanje en Frankrijk. Een 12e eeuwse kloostergang werd uit de Franse Pyreneeën gehaald en 3000 kalkstenen die ooit de apsis vormden van de Spaanse kerk San Martin werden opnieuw samengevoegd. Zo ontstond een wonderlijk harmonieus complex van kapellen en kloosterhofjes, samengesteld uit resten van minstens vijf verschillende kloosters en evenveel kerken. Het vormt een sfeervolle omlijsting voor de vele prachtig verluchte manuscripten, beelden, glasramen en relieken. Dat alles omringd door fraaie terrassen en kloostertuinen waarbinnen bezoekers tot rust kunnen komen als ze verzadigd zijn van de meer dan 5000 objecten die hier tentoongesteld zijn. Het helpt daarbij dat het er nooit druk is; daarvoor ligt het te ver weg van de andere toeristische trekpleisters. Je moet al een paar dagen in Manhattan hebben doorgebracht om op het idee te komen deze trip van één tot twee uur (Subway en bus) te gaan maken. Tijdens een recent bezoek trof ik een nieuw ingerichte ruimte aan die aangeduid werd als 'Glass Gallery'. Ik deel graag enkele beelden daarvan met de lezer.

Links; Vormgeblazen conische beker. Duits, waarschijnlijk omgeving van Trier, ca. 1450.

Rechts; Zeer zeldzame vrij geblazen beker met opengewerkte voet. Midden Rijnland. Naar de kleur te oordelen omgeving van Mainz.

Slechts twee andere voorbeelden van dit soort bekera zijn bekend.

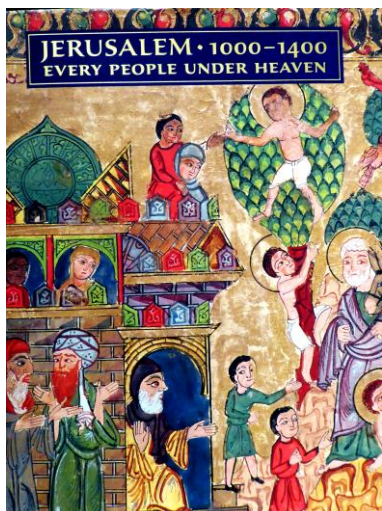

Zeer zeldzame vrij geblazen pelgrimsfles met een Corpus Christi, in open verbinding zodat dit zich met wijn o.d. kon vullen. Omgeving Mainz, 1490-1510. Er is slechts één ander exemplaar bekend.

*Boven; Een tweetal Maigeleins, 15e eeuw.
Onder; Unieke vormgeblazen beker met aanzetvoet.
Frans (Avignon?) 13e of vroeg 14e eeuw. Bijzonder; de afmeting van de monding is groter dan de hoogte en de verfijnde uitvoering maakt dit glas tot een grote zeldzaamheid.
Rechts; Ongewoon klein Dubbelconisch flesje, Mainz, 15e eeuw.*

*Boven links; Vrij geblazen noppen- of knobbelbeker, laat 13e- begin 14e eeuw. Duits of mogelijk Zwitsers.
Boven rechts; Vrij geblazen beker, Duits, Beneden Rijngebied, 16e eeuw.
Rechts; Twee Krautstrunken, 15e eeuw.*

Wetenschappelijke medewerkers van 'The Cloisters' waren betrokken bij de tentoonstelling **'Jerusalem – Every People Under Heaven'** in het Metropolitan Museum of Art, waarvan The Cloisters uiteindelijk een onderdeel van zijn. Van 26 september 2016 tot 8 januari 2017 werd daar de centrale rol belicht die de Heilige Stad in de periode 1000 tot 1400 speelde op het gebied van kunst, religie en de verspreiding van cultuur en talen. De tentoonstelling werd omlijst met lezingen en muziekuivoeringen.

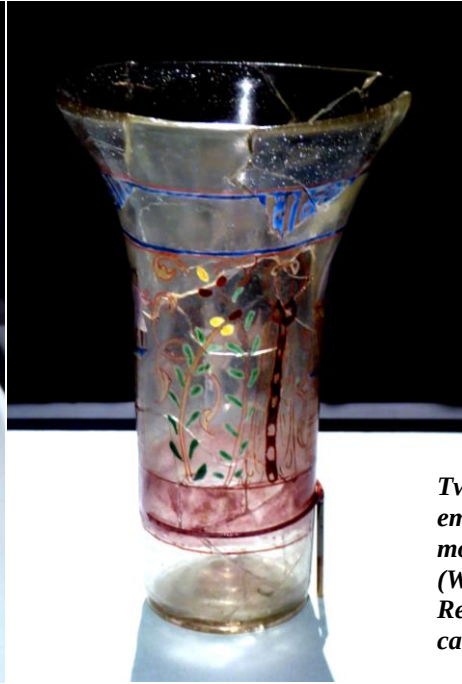

In het gedempte licht, nodig om de voorwerpen en documenten te beschermen, vielen de fraai belichte, in Islamitische stijl gedecoreerde glazen voorwerpen op als sterren in het duister zoals deze 13e eeuwse met goud en emailverf gedecoreerde Syrische schenkfles, afkomstig uit een Christengemeenschap. Naast gebouwen en kruizen zijn daarop landbouwactiviteiten te zien – van dadels- en druivenoogst tot het omploegen der velden.

Links; Met goud en email versierde beker, Syrië, 12e eeuw.

In de 13e of 14e eeuw in Parijs geplaatst op een zilveren voet.

(Musee des Beaux-Arts, Chartres). Volgens een volksgeloof zou de beker uit het Heilige Land zijn meegenomen door Karel de Grote, na zijn kroning door de Paus. Charlemagne stierf echter in 814, zes eeuwen vóór de productie van deze beker.

*Twee bekers, Syrië, 1260. De goud en email decoratie toont Christelijke motieven.
(Walters Art Museum, Baltimore).
Rechts; Kaart van het Heilige Land, ca. 1250.*

Moskeelampen voorzien van de naam van de donor: Sultan Barquq. Gemaakt in Syrië of Egypte, 1382-1399. Goud en email decoratie. Sultan Barquq stierf in 1399 en was een actieve beschermheer van architectuur, zowel in Caïro als in Jerusalem. Hangende lampen hadden een zowel praktisch als symbolisch nut. In de Aqsa moskee te Jerusalem hingen er ooit honderden, vaak met de woorden uit de Koran 'God is het Licht van de Hemelen en de Aarde'

Enmaal aan het eind gekomen van deze wandeling langs Middeleeuwse glaskunst staan de glasminnende bezoeker twee wegen open: nóg verder terug in de tijd gaan en verblijven tussen de schitterende collecties Egyptisch, Grieks en vooral Romeins glas, of wat dichterbij huis blijven en de verzameling vroeg Amerikaans glas en Tiffanyramen bekijken. Wát de bezoeker ook kiest, hij zal altijd tijd tekort komen!

